

Kurum Temelli Görüş ve Stratejinin Üçayağı Perspektifi: Yazın Taraması*

Hasan BOZTOPRAK**

Öz

Çalışmanın amacı, 2000 yılı itibariyle uluslararası yazınında önemli bir yer edinen kurum-temelli görüş ve beraberinde gelişen stratejinin üçayağı perspektifinin kuramsal olarak incelenmesidir. Bu çerçevede çalışmada öncelikle kurum-temelli görüş ve stratejinin üçayağı perspektifi kavramsal olarak ele alınmış, daha sonra da stratejik yönetim yazınındaki gelişimine dair bir yazın taraması gerçekleştirilmiştir. Kronolojik inceleme ile yapılan yazın taraması, görüşün kavramsal olarak nasıl ortaya çıktığına, hangi aşamalardan geçerek kuramsal özelliklerini kazandığına, günümüz stratejik yönetim yazınında nerede konumlandığına ve gelecekte nasıl bir çalışma alanı olabileceğine ışık tutmaktadır. Peng'in 2000 yılındaki çalışması ile kavramsal olarak ortaya çıkan görüş, yine Peng'in öncülüğünü yaptığı araştırmacılar sayesinde geçen yirmi yıllık süreçte önemli bir gelişim göstermiş ve özellikle firma stratejisi ile performansını açıklama noktasında kaynak-temelli görüş ve konumlanma okulumu tamamlayıcı bir yer edinmiştir. Yazındaki çalışmalar, görüşün, birlikte anıldığı stratejinin üçayağı perspektifinden ayrılıp başlı başına bir stratejik yönetim yaklaşımı olmaya doğru gittiğini göstermektedir. Bununla beraber metodolojik olarak jenerik bir anlayışın ortaya çıkmadığı da görülmektedir. Fakat arka planındaki kurumsal kuramın ve kurumsal iktisadın sahip olduğu kuramsal gücün ortaya koyduğu varsayımlar ve yapılan ampirik çalışmalar neticesinde edindiği perspektif dolayısıyla ileride önemli bir kuramsal argüman olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurum Temelli Görüş, Stratejinin Üçayağı Perspektifi, Kaynak Temelli Görüş, Endüstri Temelli Görüş.

* Bu çalışma, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Programı kapsamında Prof. Dr. Mehmet ERYILMAZ tarafından yönetilen "Kurum, Endüstri ve Kaynak Bazlı Faktörlerin Firma Performansı Üzerine Etkisine İlişkin Bir Araştırma" başlıklı doktora tezinden elde edilmiştir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme (İngilizce) Bölümü, hasanboztoprak@beykent.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7560-367X.

Geliş Tarihi/Received : 04.03.2020
Kabul Tarihi/Accepted : 12.08.2020
Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.17134.khosbd.813442

Institution-Based View and Strategy Tripod Perspective: A Literature Review

Abstract

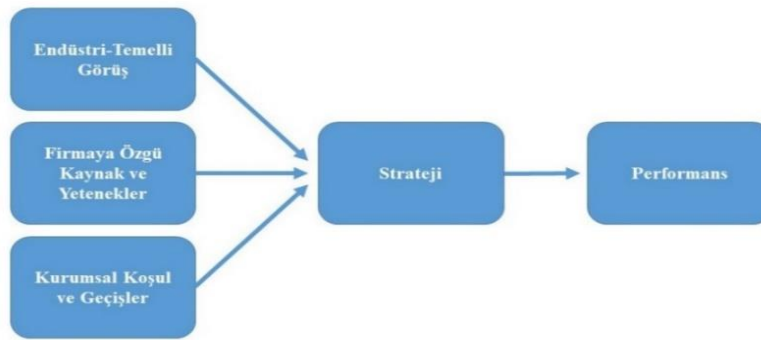
The aim of this study is to examine theoretically institution-based view and strategy tripod perspective that has gained an important place in the international literature as of 2000. In this context, first of all, the strategy tripod perspective and institution-based view are conceptually discussed and then a literature review about the development of view in the strategic management literature was conducted. The literature review through chronological analysis sheds light on how the view conceptually emerged, how it gained theoretical properties, where it is located in today's strategic management literature, and how it could be a research field in the future. The view that emerged conceptually with Peng's work in 2000 has taken a complementary place to the resource-based view and positioning school at the point of explaining the firm strategy and performance. Thanks to the researchers pioneered by Peng, the view has made significant progress over the past two decades. Studies in the literature demonstrate that view is now beginning to detach from the strategy tripod perspective. And the view gains ground to be a strategic management approach in itself. However, it is observed that a methodologically generic understanding does not arise. However, I believe that view will be an important theoretical argument in the future due to the theoretical strength of the institutional theory and institutional economics behind it, the assumptions it puts forward and the perspective gained as a result of the empirical studies.

Keywords: *Institution-Based View, Strategy Tripod Perspective, Resource-Based View, Industry-Based View.*

Giriş

Firmalar arası performans farklılığının ve rekabet avantajının sebebinin açıklanması, stratejik yönetim alanında önemli bir kuramsal ve ampirik meseledir (Martin vd., 2014: 74; Hawawini vd., 2003: 1). Bu meseleyi açıklamaya yönelik olarak 2000'li yıllara kadar yazında iki görüş öne çıkmaktadır. Bu görüşler, endüstri temelli görüş ya da genel kullanılan ismiyle konumlanma okulu (Porter, 1980) ve kaynak temelli görüştür (Barney, 1991). Fakat stratejik yönetim içerisindeki en önemli argümanlardan birisi olan rekabet avantajı ve firma performansı olgularının

açıklanmasında kapsamlı yaklaşımların eksikliği yazında göze çarpmaktadır. Hoskisson ve arkadaşları, stratejik yönetim için çizdikleri gelecek perspektiflerinde, kurumsal bağlamdan dolayı rekabet avantajı olgusunun evrenselleştirilmesinde sorun olduğunu ifade etmektedir. Yazarlar, belirli bir kurumsal bağlamda iyi sonuç veren stratejinin, örgüt yapısının ve yönetim mekanizmalarının başka kurumsal bağlamlarda aynı sonucu ortaya çıkaramayacağını ifade etmekte ve kurumsal yapıları da dikkate alan çalışmaların gerekliliğine vurgu yapmaktadır (Hoskisson vd., 1999:445). Benzer şekilde gelişmiş ekonomilerle yükselen ekonomiler arasındaki kurumsal farklılıklar da eski görüşlerin etkisini azaltmakta (Peng vd., 2008: 923) ve gelişmekte olan ülkelerdeki strateji araştırmaları için önemli bir görüş olarak kurumsal kuramı öne çıkarmaktadır (Nguyen vd., 2013: 69). Yine stratejik seçim kuramını esas alan geleneksel görüşler, örgütlerin kanıksanmış ve kurumsal çevrenin baskıları sonucu ortaya çıkan davranışlarını tam olarak açıklayamamaktadır. Nitekim örgütler, her zaman teknik sisteme bağlı olarak stratejik seçim gerçekleştirmemekte, bazı durumlarda kurumsal çevrenin dayatmalarına boyun eğmektedir (Eryılmaz, 2004: 42). Bu çerçevede endüstri ve kaynak temelli görüşlerin tamamlayıcısı olarak ortaya çıkan ve örgüt alanındaki kurumsal kuram ile kurumsal iktisattan (Peng vd., 2018: 4; Peng vd., 2009) beslenen kurum temelli görüş, stratejik yönetim alanında önemli bir kuramsal araç haline gelmiştir. Görüş, geleneksel görüşlere bir alternatif olmayıp onları tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Şekil 1’de gösterilen bu durumu Peng, stratejinin üçayağı (strategy tripod) olarak açıklamaktadır (Peng, 2009: 15).

Şekil 1. Stratejinin Üçayağı: Stratejik Yönetimde Üç Önemli Perspektif
(Peng, 2009: 15)

Görüş, öncülüğünü Mike Peng'in yaptığı bir grup akademisyen tarafından (Liu vd., 2012; Krull vd., 2012; Ahn ve York, 2011; Ahuja ve Yayavaram, 2011; Xie vd., 2011; Gao vd., 2010; Kim vd., 2010; Mahlich, 2010; Shinkle ve Kriauciunas, 2010; Meyer vd., 2009; Peng vd., 2009; Peng, 2009; Peng vd., 2008; Yamakawa vd., 2008; Meyer ve Peng, 2005; Peng, 2002) firmaların strateji ve performanslarının açıklanmasında (Monticelli vd., 2017: 359) son zamanlarda yoğun olarak kullanılmaktadır. Bugün ulaştığı nokta itibariyle aile işletmeleri, uluslararası işletme stratejileri, girişimcilik, teknoloji yönetimi, ilişkisel yönetim, kurumsal çeşitlendirme (Peng vd., 2018: 4) gibi çalışma alanlarında kuramsal argüman olarak ele alınmıştır.

Kurum temelli görüş ile ilgili olarak ulusal yazında yeterli sayıda kavramsal ya da ampirik çalışmaya (Bağış ve Hızıroğlu, 2017; Taş ve Cevrioğlu, 2015) rastlanmamıştır. Uluslararası yazındaki çalışmaların 2010 sonrasında yoğunlaştığı görülmektedir. Buna karşın görüş, ulusal yazında yeterli ilgiyi görmemiştir. Yükselen ekonomiler bağlamında tartışılabilir uygun argümanlar içermesi dolayısıyla ulusal yazında yer bulması gerektiği düşünülmektedir. Bu çerçevede çalışmanın, kapsamlı bir yazın taraması içermesi dolayısıyla kurum temelli görüşün ulusal yazında tartışılmasını sağlayacağı beklenmektedir.

Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Kurum temelli görüşün kuramsal hareket noktası, ülkeler arası kurumsal farklılıkların firmalar arasında ne gibi farklılıklara yol açtığını sorgulayan bakış açısıdır. Görüşün ortaya çıkmasında, Sovyet sistemi sonrası ortaya çıkan geçiş ekonomileri ile diğer liberal ekonomilerin karşılaştırılmasına yönelik çalışmalar etkili olmuştur (Peng ve Heath, 1996). Nitekim bu görüşü farklı kılan, firmaya özgü avantajların yanında kurumsal bağlamdan kaynaklanan ülkeye özgü avantajların rolünü de ön plana çıkarmasıdır (Yaprak vd., 2018: 199). Görüşün kavramsal olarak ortaya çıkışı Peng'in 2000'li yıllardaki çalışmalarına dayanmaktadır (Peng, 2002; Peng, 2000). Peng 2009 yılındaki bir çalışmasında, kurum temelli görüş kavramını tercih ederek sosyoloji ve iktisat yazınlarındaki kurumsal tartışmaların sentezini yaptığını şu şekilde açıklamaktadır;

“...Kurum temelli görüş kavramının benimsenmesinin nedeni yazındaki karmaşadan kaynaklanmakta olup disiplinler arası bir çatışmadan kaçınmayı amaçlamaktadır...Yazındaki “kurumsal

kuram” kavramı genellikle kurumsal yazının sosyolojik versiyonunu yansıtmaktadır (DiMaggio ve Powell, 1983). North (1990) tarafından temsil edilen iktisadi versiyon genellikle “kurumsal iktisat” olarak isimlendirilmiştir. Strateji araştırmalarının disiplinler arası doğasından dolayı, “kurumsal kuram” ya da “kurumsal iktisat” kavramlarını kullanmak karmaşaya neden olabilir. Dahası iktisat ve sosyoloji arasında önemli ölçüde karşılıklı nüfuz söz konusudur...” (Peng vd., 2009: 74).

Görüşe ilişkin çalışmalar 2000’li yıllarda yoğunlaşsa da Peng ve arkadaşlarının kavramsallaştırma açıklamasında da görüleceği üzere paradigma olarak ortaya çıkışı 1990’lı yıllardaki North’un (1990), Steidlmeier’in (1993) ve Oliver’in 1991 ve 1997 yıllarındaki çalışmalarına kadar geriye götürülebilir. North (1990), kurumların tercih ve ekonomik performansı nasıl etkilediğini detaylı olarak açıklayarak bu alandaki kuramsal yolu açmıştır. Oliver, firmaların kurumsal çevreye karşı izleyebilecekleri beşli stratejik tepki tipolojisini ortaya koyarak bu tepkilere bağlı on beş taktik sunmuştur (Oliver, 1991). Bu çalışmasıyla Oliver bir bakıma, kurumsalcı perspektifin belirlenimci olmadığına dair görüşlere kapı aralamıştır (Ferreira vd., 2009: 33). Steidlmeier ise kurumsalcı bakış açısının paradigma olarak stratejik yönetim alanına nasıl bir yenilik katacağına vurgu yapmıştır. Yönetim kurumsalcılığı (management institutionalism) kavramını ortaya atarak teknik çevrenin dışında kalan yapıların stratejik yönetim için önemini belirtmiştir. Yazar, kavramın ortaya çıkışında sebep olarak artan rekabeti, toplam kalite yönetimini ve teknolojik değişimi göstererek kavramın stratejik yönetim araştırmaları içerisinde hangi bağlam ve içerikle ele alınabileceğine ışık tutmuştur (Steidlmeier, 1993). Ingram ve Silverman ise geçiş ekonomilerinin ortaya çıkmasını, ticari faaliyetlerin uluslararasılaşmasını, teknolojik gelişmeleri, kurumsal çöküşleri ve kurumlar arasındaki uzlaşma ve çatışmaları göstermektedir (Ingram ve Silverman, 2002: 2). Peng ve arkadaşları, eleştirel bir yaklaşım sunarak, gelişmiş ülkelerde geliştirilen kuramların (kaynak ve endüstri temelli görüşler), gelişmekte olan ülkelerdeki bazı sorunları açıklamakta yetersiz kalmasını yeni görüş için gerekçe olarak göstermektedir. Yazarlara göre gelişmekte olan ülkeler, gelişmiş ülkelerdeki gibi güçlü kurumsal yapılara sahip değildir. Bu durum bazı sorunların anlaşılması için sadece teknik çevreye odaklanmanın yetersiz olacağını, arka plandaki kurumsal çevreye de bakılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Peng vd., 2008: 922). Nitekim geleneksel strateji kuramları, dışsal öğeler olarak teknik çevrenin ötesine

geçmemekte, formel ve informel kurumsal yapıları geri planda değerlendirmektedir (Peng vd., 2009: 66). Oysaki gelişmekte olan ülkelerde, kurumlar hem ulusal düzeyde hem de firma düzeyinde inovasyon, adaptasyon ve performans gibi konularda merkezi bir role sahiptir (Ahn ve York, 2011: 260).

Böylesi kurumsal dayanaklara sahip olan kurum temelli görüş iki varsayım üzerinden hareket etmektedir. Birincisi, yöneticilerin ve dolayısıyla firmaların çıkarlarını ussal olarak izledikleri ve belirli bir kurumsal çevredeki formel ve informel kısıtlar altında seçim yapabildikleridir. İkincisi ise formel kurumların belirsiz ya da yetersiz olduğu durumlarda belirsizliğin azaltılmasında informel kurumların önemli bir rol oynadığıdır (Peng, 2009: 101). İlk varsayım görüşün sınırlı ussallık varsayımını kabul ettiğini göstermektedir. İkinci varsayım ise formel ve informel kurumların birbirlerini telafi ettiklerini varsaymaktadır (Peng vd., 2009: 66).

Kurum temelli görüş, örgütler ve kurumlar arasındaki etkileşime odaklanarak, stratejik tercihin ve firma performansının bu etkileşimin bir sonucu olduğunu öne sürmektedir (Gao vd., 2010: 381; Peng, 2002: 253). Özellikle bu fikir, bir yerde görüşün stratejik yönetim alanındaki konumunu belirginleştirmektedir. Peng'e göre kurum temelli görüş; stratejik tercihlerin ve firma performansının sadece firmaların sahip oldukları içsel (kaynak ve yetenekler) ve sektörel (endüstri yapısı) dinamiklerin değil bunların dışında bulunan formel ve informel kurumsal dinamiklerin de ürünü olduğunu (Peng vd., 2008: 923) ve firmaların strateji belirlerken devlet ve toplum gibi nüfuz kaynaklarını hesaba katmaları gerektiğini öne sürmektedir (Peng, 2009: 93). Çünkü belirli bir kurumsal çevrede gömülü olan firmalar, kurumsal bağlama bağlı olarak performanslarını optimize etmeye çalışmaktadır (Monticelli vd., 2017: 360). Kurum temelli görüş çerçevesinde toplumsal düzeydeki etkiler öne çıkmaktadır (Su vd., 2015: 2). Bu konuda Peng'in ilk çalışmalarındaki yaklaşımı oldukça açıklayıcıdır.

“...Bugün örgütler ve kurumlar arasındaki ilişkinin öneminin fazlasıyla farkındayız. İşletme stratejisine ilişkin (geliştirilen) kurum temelli görüş, kurumsal çevreyi bağımsız bir değişken olarak ele alarak örgüt – (kurumsal) çevre arasındaki dinamik etkileşime odaklanmakta ve stratejik tercihleri bu etkileşimin bir sonucu olarak görmektedir. Stratejik tercihin, geleneksel strateji araştırmalarının öne sürdüğü gibi yalnızca endüstri koşullarının ve firmaya özgü kaynakların bir sonucu olmadığı, karar vericilerin karşı karşıya

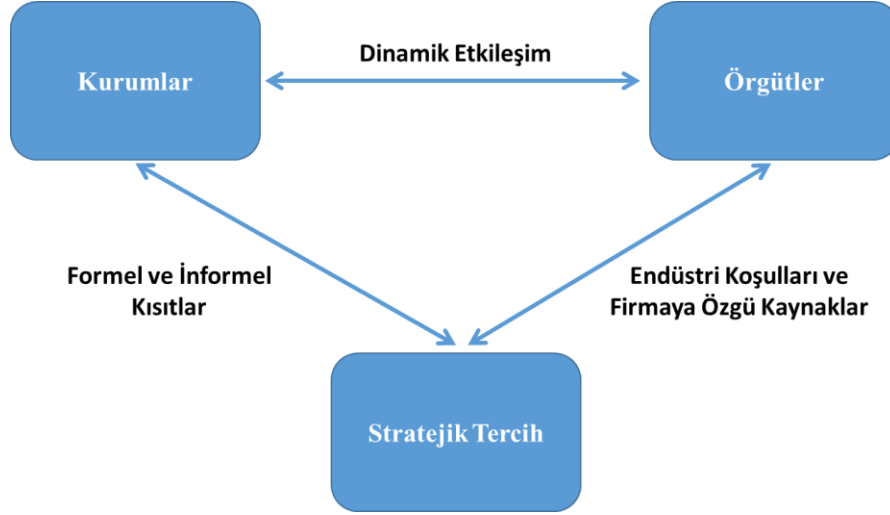
olduğu kurumsal çevrenin formel ve informal kısıtlarının bir yansıması olduğu belirgindir...” (Peng, 2002: 253).

Kurumsal çevrenin firmaların stratejik tercih ve performansları üzerindeki söz konusu etkisi; düzenleyici, normatif ve bilişsel faktörlerin kolaylaştırıcı – izin verici ya da engelleyici – kısıtlayıcı rolleri yoluyla gerçekleşmektedir (Ngo vd., 2016: 2912). Nitekim kurumlar; çıkar, toplumsal mecburiyet ve kanıksanmış tutumlar dolayısıyla örgütleri, yasa ve düzenlemeler gibi formel ve kültür, norm ve gelenek gibi informal sınırlandırmalar çerçevesinde hareket etmeye zorlamaktadır (Maksimov vd., 2017: 855).

Kurum Temelli Görüşün Stratejik Yönetim Yazınındaki Gelişimi

Peng, “farklı ülkelerdeki firmaların stratejileri neden farklılaşmaktadır?” sorusundan hareketle çeşitli firma stratejilerini (tedarikçi, girişimci, çeşitlendirme, büyüme) incelediği çalışması neticesinde kaynak temelli görüşle bütünleşik olarak kurum temelli görüşü (institution-based view) öne sürmüştür. Yazar bu görüşü ortaya koyarken, Şekil 2’de gösterilen kurum, örgüt ve stratejik tercih arasındaki etkileşimden hareket etmiştir. Bu çalışmasında Peng, kurum temelli görüşü şu şekilde izah etmektedir.

“...gelişmiş ekonomilerdeki kurumsal çerçeve, firmaları belirli bir stratejiyi seçmeye itmekte ve diğerlerini seçmeyi kısıtlamaktadır (Peng ve Heath, 1996). Bugün, örgütler ve kurumlar arasındaki ilişkinin öneminin fazlasıyla farkındayız. Kurumlar bağımsız değişken olarak ele alındığında, kurum temelli görüş, kurum ve örgütler arasındaki dinamik etkileşime odaklanmakta ve stratejik tercihi, bu etkileşimin bir sonucu olarak görmektedir. Stratejik tercihler, geleneksel strateji araştırmalarının üzerinde durduğu gibi sadece firmaya özgü kaynaklar ve endüstri koşullarına (Barney, 1991; Porter, 1980) bağlı bir durum olmayıp aynı zamanda; karar alıcıların karşılaştığı belirli kurumsal sistemin formel ve informal yansımasıdır (Oliver, 1997; Scott, 1995)...” (Peng, 2002: 253).

Şekil 2. Kurumlar, Örgütler ve Stratejik Tercih
(Peng, 2002: 253)

2005 yılında Meyer ile olan çalışmasında ise kaynak temelli görüşe ek olarak endüstri temelli görüşü (örgütsel iktisat) ekleyerek kurum temelli görüşün temellerini atmıştır (Meyer ve Peng, 2005). Peng, Wang ve Jiang ile 2008 yılında yaptığı bir çalışmasında ise kurum temelli görüşü daha somut bir çerçevede ele almıştır. Yazarlar, uluslararası işletmecilik bağlamında, kurum temelli görüşün kaynak ve endüstri temelli görüşlerin tamamlayıcı olarak firma davranış ve performansını nasıl etkileyebileceğine ışık tutmuşlardır (Peng vd., 2008: 929). Peng bu çalışmasıyla bir anlamda kurum temelli görüşün kuramsal çerçevesini ortaya koymuştur. Yamakawa ve arkadaşları da kurum temelli görüşü uluslararası girişimcilik bağlamında ele alarak yükselen ekonomilerdeki (emerging economies) firmaların gelişmiş ülkelere yönelik olarak yürüttükleri uluslararasılaşma faaliyetlerinin, stratejinin uçayağı perspektifi çerçevesinde incelenebileceğini kavramsal olarak göstermişlerdir. Yazarlar ayrıca kurum temelli görüşün ölçümünde Scott'un (Scott, 2005; Scott, 2003; Ruef ve Scott, 1998) tanımladığı düzenleyici, normatif ve bilişsel kurumsal faktörlerin kullanılabilirliğini göstererek görüşe metodolojik bir açılım kazandırmışlardır (Yamakawa vd., 2008). Peng ve arkadaşları, Rumelt, Schendel, ve Teece'in 1994 yılında yaptıkları çalışmada stratejik yönetim disiplini için saptadığı dört temel soruya (Firmalar neden farklılaşmaktadır, Firmalar nasıl davranmaktadır, Firmaların kapsamını belirleyen

nedir, Küresel ölçekte firmaların başarı ve başarısızlıklarını belirleyen nedir?) kurum temelli görüşün ne ölçüde cevap verebileceğini inceleyerek bir anlamda stratejik yönetim içerisindeki konumunu tartışmışlardır (Peng vd., 2009: 68; Rumelt vd., 1994). Aynı yıldaki başka bir çalışmada Peng, bu sorulara cevap üretmeye yönelik kurum temelli yaklaşımın iki temel savı olduğunu öne sürmektedir. Bu savlardan ilki, yönetici ve firmaların belirli bir kurumsal çevredeki formel ve informal kısıtlar (sınırlı ussallık) altında tercih yaptıkları ve çıkar göttükleridir. İkincisi ise formel ve informal kurumların bütün olarak firma davranışlarını yönlendirirken; bazı durumlarda formel kısıtların belirsiz ya da etkisiz olabilmesi ve bu durumda belirsizliğin azaltılmasında ve yöneticilerin/firmaların istikrar kazanmasında informal kısıtların önemli bir rol oynayabilmesidir (Peng, 2009: 101). Söz konusu bu formel ve informal kurumların neler olduğuna dair Peng ve arkadaşları, North (1990) ve Scott'un (1995) kurumsal faktörlerini (pillars) birleştirerek aşağıdaki Tablo 1'de gösterilen eklektik bir anlayışı ortaya koymuştur.

Tablo 1. Kurumların Boyutları

Formelleşme Derecesi (North, 1990)	Örnekler	Destekleyici Faktörler (Scott, 1995)
Formel Kurumlar	Yasalar Regülasyonlar Kurallar	Düzenleyici (Zorlayıcı)
Informel Kurumlar	Normlar Kültür Etik	Normatif Bilişsel

Kaynak: Mike W. Peng, Sunny Li Sun, Brian Pinkham ve Hao Chen, (2009), "The Institution-Based View as a Third Leg for a Strategy Tripod", *Academy of Management Perspectives*, 23(3), s. 64.

2009 yılındaki bu iki çalışmasıyla Peng, bir yandan görüşün içeriğine dair saptamalar yaparak görüşün çalışma alanlarını belirlemiş, bir yandan da görüşün hareket noktası olabilecek varsayımları tanımlamıştır. Nitekim görüşe dair Peng'in ortaya koyduğu kapsam ve içerik çerçevesinde ampirik çalışmalar da bu tarihten itibaren ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalardan ilkinin gerçekleştiren Meyer, Peng'in de yer aldığı bir ekiple yapmış olduğu çalışmada kurum temelli görüşü kaynak temelli görüş ile birlikte ele alarak kuramsal olarak birbirini nasıl tamamladığını incelemiştir. Bu çalışmada yazarlar, Hindistan, Mısır, Güney Afrika ve

Vietnam'daki yabancı firmaların tercih ettikleri giriş stratejilerinin (sıfırdan yatırım–greenfield, satın alma ve ortak girişim) kurumsal bağlama (güçlü ve zayıf kurumların olmasına) ve firmanın gerek duyduğu kaynağın niteliğine göre nasıl farklılaştığını ampirik olarak göstermişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre, güçlü kurumsal yapıların bulunduğu ülkelere giriş yapan firmalar, satın alma ya da sıfırdan yatırım stratejisini izlemektedir (Meyer vd., 2009: 74).

Kim ve arkadaşları tartışmayı biraz daha ileriye taşıyarak kurum temelli görüş çerçevesinde kurumsal değişimin farklı aşamalarında uluslararası çeşitlendirmenin firma performansı üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Yazarlar, formel ve informel kurumların kendi aralarındaki ihtilafın yüksek olduğu dönemle düşük olduğu dönemdeki bazı firma davranışlarının farklı sonuçlar üreteceğini bulmuşlardır. Yazarlar ayrıca zayıf ya da az gelişmiş piyasa kurumlarının bulunmasından dolayı firmaların, diğerlerine göre daha az küresel ölçekte transfer edilebilir spesifik kaynaklara sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Kim vd., 2010: 1156). Mahlich ise Japonya'da 1980'lerden sonra yaşanan kurumsal değişimin firmaların stratejik tercihlerinde ve performanslarında nasıl bir etki ettiğini ilaç endüstrisi üzerine yaptığı ampirik çalışma ile incelemiştir. Yazar, kurumsal değişimle birlikte ilaç endüstrisinde eski kişisel ilişkilere dayalı ticari faaliyetlerin yerini araştırma yapmaya ve patent elde etmeye bıraktığını yani bir anlamda firmaların davranışlarında değişikliğe yol açtığını ortaya koymuş; fakat elde edilen patent sayısı ile firma performansı arasında bir ilişki bulamamıştır (Mahlich, 2010). Shinkle ve Kriauciunas da benzer şekilde farklı düzeylerde kurumsal gelişmişliğe sahip ülkelerdeki firmaların ihracat faaliyetlerini inceledikleri çalışmalarında, kurumsal gelişimin ihracat faaliyetlerini etkilediğini, diğer bir ifadeyle az gelişmiş kurumların bulunduğu ülkelerdeki firmaların uyguladığı stratejilerin gelişmiş kurumların bulunduğu ülkelerdeki firmaların uyguladıkları stratejiden farklı olduğunu ampirik olarak göstermiştir (Shinkle ve Kriauciunas, 2010: 284). Gao ve arkadaşları da endüstri, kaynak ve kurum temelli görüş (stratejinin üçayağı perspektifi) çerçevesinde firmaların ihracat stratejilerini ve performanslarını incelemişlerdir. Yazarlar, yükselen ekonomilerde, kurumsal çevrenin firma kaynakları ve endüstri yapısı kadar ihracat stratejileri üzerinde de etkili olduğunu göstermişlerdir (Gao vd., 2010: 392). Ahn ve York da, Meyer ve arkadaşları (2009) gibi kurum temelli görüşü kaynak temelli görüş ile bütünleştirerek, Malezya'daki biyoteknoloji endüstrisinin gelişimini ele almıştır. Yazarlar yaptıkları ampirik çalışmada, bir endüstrinin gelişimi için gerekli olan kurumsal desteğin, endüstriye ve ülkeye bağlı olduğu

sonucunu bulmuşlardır (Ahn ve York, 2011: 271). Ahuja ve Yayavaram ise kurum temelli görüşü iktisadi rant tanımlamalarından hareketle ele almakta ve tanımladığı nüfuz rantının (influence rent) oluşumunda; piyasa problemlerini gidermek için ortaya çıkan çeşitli kurumların ve piyasayı düzenleyici mekanizmaların başarısızlığı sonucu örgütlerin genel bağlamda geçerlilik arz eden kaçınma ve manipülasyon stratejilerine yönelmesini etken olarak göstermektedir (Ahuja ve Yayavaram, 2011). Xie ve arkadaşları da stratejinin üçayağı (strategy tripod) perspektifi çerçevesinde çok uluslu işletmelerin giriş sonrasında izledikleri stratejileri incelemiştir. Yazarlar, düzenleyici (regulative) nitelikteki kurumsal uzaklığın firmaya özgü maddi olmayan kaynaklarla (uluslararası deneyim) ilişkili olarak firmanın yatırım yapılan ülkedeki stratejik konumunu etkilediğini ampirik olarak ortaya koymuştur (Xie vd., 2011: 486).

Krull ve arkadaşları, Yeni Zelanda'daki mühendislik danışma firmalarının uluslararasılaşmasını ele aldıkları çalışmalarında, stratejinin üçayağı perspektifini kullanmış, kaynak ve yeteneklerin, safhalara ayırdığı uluslararasılaşma sürecinin neredeyse her aşamasında önemli olduğunu buna karşın endüstri faktörlerinin ve kurumsal yapıların bazı safhalarda önem arz ettiğini ortaya koymuşlardır (Krull vd., 2012: 1112). Liu ve arkadaşları da kurumlar ile aile işletmelerinin yapıları ve performansları arasındaki ilişkiyi kurum temelli görüş çerçevesinde incelemiş ve kurumsal çevrenin aile işletmelerinin performanslarını etkileyebileceğini kavramsal olarak tartışmışlardır (Liu vd., 2012). Wang ve arkadaşları da, Çin firmalarının ihracat performanslarını kurum temelli görüş çerçevesinde incelemiş ve dışardan teknoloji satın almanın ihracat performansını olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır (Wang vd., 2013: 1087). Nguyen ve arkadaşları Vietnam'da yaptıkları çalışmada firma performansının, firma stratejisi ve kurumsal çevrenin ortak ürünü olduğu sonucunu bulmuştur. Yazarlar, kurumsal çevrenin, firma performansını hem doğrudan etkilediğini hem de ihracat stratejilerinin firma performansı üzerindeki etkisini kısıtladığı sonucuna ulaşmıştır (Nguyen vd., 2013: 74). Ju ve arkadaşları, ilişkiyel yönetim (kaynak temelli görüş), endüstri belirsizliği (endüstri temelli görüş) ve kurumsal uzaklık (kurum temelli görüş) çerçevesinde ampirik hale getirdiği stratejinin üçayağı üzerinden firmaların ihracat performanslarını açıklamaya çalışmıştır. Yazarlar, kurumsal uzaklığın yüksek, endüstrideki belirsizliğin de düşük olduğu ortamda ilişkiyel yönetimin ihracat performansı için değerli olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Ju vd., 2014: 99). Gaur ve arkadaşları, Meyer ve arkadaşlarının (2009) oluşturduğu çerçeveden hareket ederek, kaynak ve kurum temelli görüşleri

birleştirek ihracat firmalarının yurt dışındaki doğrudan yatırım yapma stratejilerini incelemiştir. Yazarlar kurumsal çevrenin (iş gruplarına dahil olma ve kurumsal reformlar) ve firmaya özgü kaynakların (uluslararası yönelim içerisinde olma, teknoloji ve pazarlama), ihracat firmalarının doğrudan yatırıma yönelmesini kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır (Gaur vd., 2014: 18). Banalieva ise geçiş ekonomilerinde yaşanan hızlı reformların senkronizasyon içerisinde gerçekleşmesinin firma performansı üzerinde olumlu etki ettiğini bulmuştur (Banalieva, 2014: 117).

Garrido ve arkadaşları ise kurum temelli stratejik yönetim görüşüne metodolojik bir açılım kazandırmış; formel ve informal kurumların operasyonel hale getirilmesinde görülen bazı açmazları gidermeye yönelik olarak ölçüm alternatiflerinin analizini yapmıştır (Garrido vd., 2014). Young ve arkadaşları, yükselen ekonomilerdeki kurumsal yapılardaki zayıflığın, firmaların stratejik tercihlerini nasıl etkilediğini kavramsal olarak tartışmışlardır (Young vd., 2014). Peng, 2014 yılındaki çalışmasında ise kurum temelli görüş için yükselen ekonomilerden dışarıya doğrudan yabancı yatırım, iflas hukuku ve girişimciliğin geliştirilmesi ile Afrika özelinde araştırmalar olmak üzere üç araştırma alanına dikkat çekmektedir (Peng, 2014). Sun ve arkadaşları “kurumsal açık erişim”¹ kavramını kurum temelli görüş çerçevesinde ele alarak firmaların uluslararasılaşma stratejilerini incelemişler ve ülkenin belirli bölgesinde ortaya çıkan kurumsal açık erişim dolayısıyla o bölgede merkezi bulunan işletmelerin geniş kapsamlı bir uluslararasılaşma içerisine girdiklerini göstermişlerdir (Sun vd., 2015). Su ve arkadaşları, bilgi üretim yeteneğinin firma performansı üzerindeki etkisini stratejinin üçayağı (endüstri, kaynak ve kurum temelli görüşler) ekseninde ampirik olarak incelemişler ve bu etkinin endüstrideki duruma ve kurumsal yapıya bağlı olarak değiştiği sonucuna ulaşmışlardır (Su vd., 2015: 16). Cruz ve arkadaşları da stratejinin üçayağı perspektifi çerçevesinde firmaların sosyal sorumluluk stratejilerini inceledikleri çalışmalarında; ürün düzeyindeki sosyal sorumluluk stratejilerinin (örneğin az zarar veren araç üretmek) üç faktörden de etkilendiğini, firma düzeyindeki sosyal sorumluluk stratejilerinin ise sadece endüstri yapısı ve kurumsal çevre tarafından etkilendiğini bulmuştur (Cruz vd., 2015: 748). Lee ve arkadaşları

¹ Kurumsal açık erişim kavramı firma bağlamında; formel kurallarda, firmaların kendi stratejilerini izlemelerini sağlayıcı gelişme olarak tanımlanabilir. Detaylı Bilgi İçin Bakınız: Sunny Li Sun, Mike W. Peng, Ruby P. Lee ve Weiqiang Tan, (2015), “Institutional open access at home and outward internationalization”, *Journal of World Business*, Vol. 50, No. 1, pp. 234–246.

yaptıkları ampirik çalışma ile ülkedeki kurumların olumsuz tutumundan kaçınmak için firmaların ihracata yönediklerini ortaya koymuştur (Lee vd., 2015: 842). Lien ve arkadaşları da aile işletmeleri üzerindeki kurumsal etkileri kurum temelli görüş çerçevesinde incelemişler ve kurumsal reformlar ile işletmelerin aile kontrolüne bağımlılığının azaldığını ve bu bağımlılıktan dolayı performansta görülen olumsuz etkinin giderildiğini göstermişlerdir (Lien vd., 2015). Bu bulguları pekiştirir biçimde Banalieva ve arkadaşları, kurum temelli görüşe zaman faktörünü de dahil ederek dinamik bir mahiyet kazandırmış ve geçiş ekonomilerinde kurumsal reformların kapsamının aile işletmelerinin performansları üzerinde olumlu, buna karşın hızın ise olumsuz etki gösterdiğini öne sürmüşlerdir (Banalieva vd., 2015). Vecchi ve arkadaşları ise Çin ve Hindistan'daki iş gruplarını ve inovasyon performanslarını inceledikleri çalışmalarında iki ülkenin farklılık sergilediğini ortaya koymuşlardır. Yazarlar, Çin firmalarının inovasyon performanslarında devlet sahipliğinin, Hindistan firmalarının inovasyon performanslarında ise düzenleyici kurumsal faktörlerin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır (Vecchi vd., 2015: 22). Konuya ilişkin ulusal yazında görülen nadir çalışmalardan birisi olan Taş ve Cevrioğlu'nun çalışması, kurum temelli görüşe kavramsal açıdan yaklaşarak argümanlarının stratejik yönetim için ne anlam taşıdığını sorgulamaktadır (Taş ve Cevrioğlu, 2015).

Thome ve Medeiros; endüstri, kaynak ve kurum temelli görüşler çerçevesinde firmaların uluslararası işletme stratejilerini incelemişlerdir. Bu kapsamda ortaya çıkan stratejik tercihlerin zaman zaman endüstri zaman zaman firmaların kaynakları, zaman zaman da kurumsal çevre etkisiyle şekillendiğini, bu etkenlerin belirli bir kronolojik seyir izlemediğini ve daha çok birikimli ve etkileşimli bir nitelik taşıdığını göstermişlerdir. Yazarlar, bu etkenlerden ortaya çıkan değişimlerin, firmaların stratejik hedeflerini gözden geçirmelerine yol açtığını da ifade etmektedir (Thome ve Medeiros, 2016). Boehe ve arkadaşları da benzer şekilde uluslararasılaşma stratejisinin ana ülke (home country) ile ev sahibi ülke (host country) arasındaki kurumsal koşulların uyumuna bağlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yazarlara göre firmalar bu uyum sayesinde sahip oldukları firmaya özgü kaynakları diğer ülkelere taşıyabilmekte ve rekabet avantajı elde edebilmektedir (Boehe vd., 2016: 135). Ngo ve arkadaşları da kurum temelli görüş çerçevesinde, belirli kurumsal özelliklerin, firmaların ihracat performanslarında olumlu etki ettiğini göstermişlerdir (Ngo vd., 2016). Zhou ve arkadaşları, vekâlet kuramı ve kurum temelli görüş çerçevesinde firmaların sınır ötesi satın almalarındaki başarılarını incelemişler ve bireysel paydaşlardan daha öncelikli ve daha fazla

bilgiye sahip olarak tanımladıkları “kurumsal paydaşların”, satın almanın gerçekleşmesinde kilit rol oynadıklarını ortaya koymuşlardır (Zhou vd., 2016). Kostova ve Hult, kurum temelli görüşün uluslararası işletmecilik, yükselen ekonomiler ve stratejik yönetim bağlamında kuramsal kapsamını değerlendirmişlerdir. Yazarlar, görüşün kuramsal olarak örgütsel kurumsalcılık, kurumsal iktisat ve ulusal iş sistemleri yazınından faydalanabileceğini ifade etmişlerdir (Kostova ve Hult, 2016). Meyer ve Peng de kurum temelli görüş yazınına özetleyerek yükselen ekonomiler ve çok uluslu işletmeler bağlamında yeni sorunsallar ortaya koymuşlardır (Meyer ve Peng, 2016).

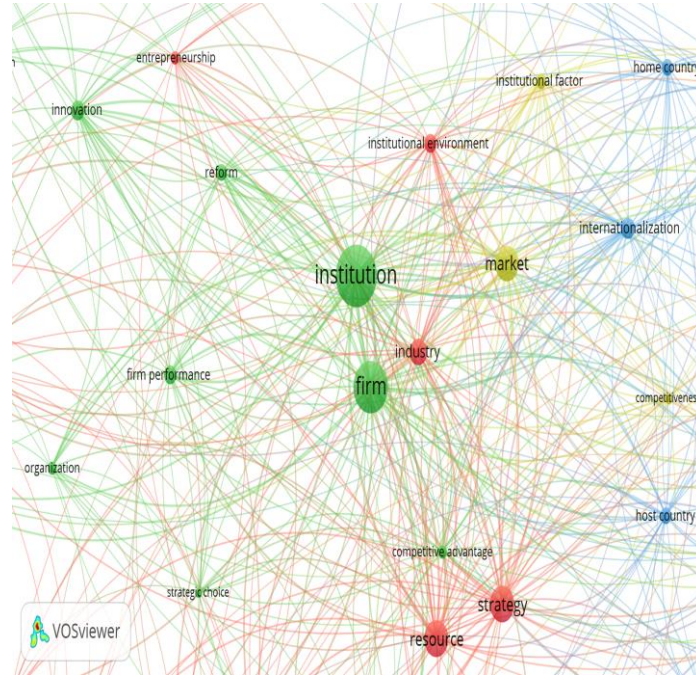
Yakın zamanlarda yapılan çalışmalar ise kurum temelli görüşü stratejinin uçayağı çerçevesinde ele almadan başlı başına tartışılabilir bir kurumsal olgunluğa ulaştığını göstermişlerdir. Stoian ve Mohr yükselen ekonomilerden dışarıya doğru gerçekleşen doğrudan yabancı yatırımları kurum temelli görüş çerçevesinde inceledikleri çalışmalarında, bu ülkelerdeki kurumsal eksikliğin (institutional voids) bir ifadesi olarak ortaya çıkan korumacı politikaların ve rüşvetin, dışarıya kaçan yatırımlarda etkili olduğu sonucunu bulmuşlardır (Stoian ve Mohr, 2016: 1132). Maksimov ve arkadaşları yaptıkları ampirik çalışma ile bazı (eskiden merkezi planlamaya dayalı ekonomiye sahip) ülkelerdeki kurumsal kalıtların, firmaların inovasyon faaliyet ve performansları üzerinde etki ettiğini ortaya koymuştur (Maksimov vd., 2017: 862). Monticelli ve arkadaşları da Brezilya özelinde yaptıkları çalışmada, firmaların uluslararasılaşmasında formel kurumların nasıl bir role sahip olduğunu vaka araştırması yaparak incelemişlerdir. Yazarlar, firmaların uluslararasılaşmasında kurumların; öğrenme, firmalar arası işbirlikleri, yabancı pazarlar hakkında bilgi, uluslararasılaşma faaliyetleri ve finansmanı, AR-GE maliyetlerinin azaltılması ve markalaşma konularında olumlu etki ettiğini; fakat aşırı bürokrasi, grevler, ağır vergiler, bazı ülkelere uygulanan engeller ve büyük üreticilerin kollanması gibi sebeplerden dolayı da olumsuz etki ettiğini ifade etmektedir (Monticelli vd., 2017: 368). Zhang ve arkadaşları ise Su ve ekibi (2015) gibi kurumsal çevreyi, kurumsal destek ve işlevsiz rekabet yapısı üzerinden operasyonel hale getirerek firmaların inovasyon faaliyetleri ve performansları üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Yazarlar, firmalar üzerindeki kurumsal desteklerin firmaların ürün ve süreç inovasyonları ile firma performansları üzerinde olumlu etki ettiğini; fakat işlevsiz rekabet yapısının inovasyon faaliyetleri üzerindeki bu etkiyi zayıflattığını bulmuşlardır (Zhang vd., 2017: 61–62). Han ve arkadaşları da, finansal ve politik nitelikteki kurumsal desteklerin, çok uluslu şirketlerin yurt

dışındaki şube performansları üzerindeki etkiyi incelemişler ve politik nitelikteki desteklerin, şube performansları üzerinde olumlu etki ettiğini, finansal desteklerin ise bir etki etmediği sonucuna ulaşmışlardır (Han vd., 2018: 8). Lamb ve Roundy yaptıkları kavramsal çalışmada, kurumsal baskıların kültür ve paydaşlarla birlikte firmaların sosyal sorumluluk faaliyetlerinin sonuçlarını etkileyebileceğini kavramsal olarak tartışmışlardır (Lamb ve Roundy, 2018). Yaprak ve arkadaşları da Türkiye’deki firmaların uluslararasılaşma faaliyetlerini vaka çalışması yaparak inceledikleri çalışmalarında, uluslararasılaşma faaliyetlerinde hem firmaya özgü hem de ülkeye özgü avantajların etkili olduğu sonucunu bulmuşlardır (Yaprak vd., 2018: 205). Peng ve arkadaşları ise yaptıkları kavramsal çalışmada kurum temelli görüşün aile işletmeleri ile diğer firmalar arasındaki performans farklılıklarını çeşitli kurumsal etmenler çerçevesinde açıklanabileceğini ifade etmektedir (Peng vd., 2018: 12). Ahmed ve Brennan, firmaların uluslararasılaşma sürecinin ilk adımlarında ulusal ihracat destek politikalarının etkisini kurum-temelli görüş çerçevesinde incelemişler ve bu tür destek programlarının firmaların uluslararasılaşmasında önemli bir rol oynadığını ampirik olarak göstermişlerdir (Ahmed ve Brennan, 2019: 937). Ketteni ve Kottaridi de çok uluslu şirketlerin doğrudan yabancı yatırımları üzerine yaptıkları çalışma neticesinde, kurumsal bağlamın bu şirketlerin stratejilerini, yapılarını ve rekabetçi yönlerini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır (Ketteni ve Kottaridi, 2019: 424). Gao ve arkadaşları da çok uluslu şirketlerin stratejik varlık bulmak için yurtdışı hedef seçimlerinde stratejinin üçayağındaki unsurların (kaynak ve yetenekler, endüstri ve kurumlar) birbiri ile etkileşim gösterdiğini ampirik olarak göstermişlerdir (Gao vd., 2019: 701).

Kurum Temelli Görüşe İlişkin Kelime Bulutu Analizi

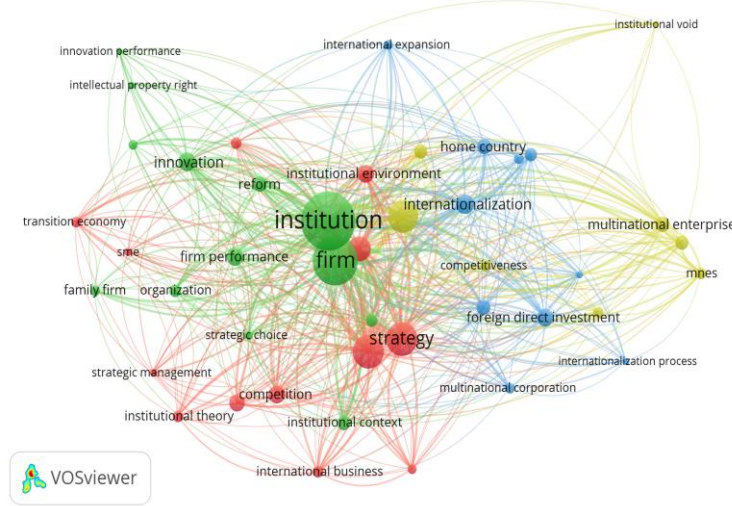
SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, BKCI-S, BKCI-SSH ve ESCI kapsamındaki dergilerde; İşletme, Yönetim, İktisat ve İşletme Finansmanı kategorilerinde Mart 2020 tarihine kadar yayınlanmış 270 adet makalenin “Web of Science” üzerinden indirilen özet metinleri, VOSviewer_1.6.15 versiyonu ile analiz edilmiş, Şekil 3 ve Şekil 4’te sunulan kelime bulutları oluşturulmuştur. Analiz edilecek kavramların belirlenmesinde VOSviewer yazılımının sunduğu Binary Counter yöntemi tercih edilmiş ve en az 5 farklı çalışmanın özet metinlerinde geçen 278 kavramdan ilgisiz olanların elenmesi neticesinde elde edilen 47 kavram ile kelime bulutları oluşturulmuştur. Şekil 3’te sunulan kelime bulutu, kurum

kavramının firma, endüstri, piyasa, strateji, kaynak, firma performansı, rekabet avantajı, stratejik tercih, kurumsal çevre ve uluslararasılaşma gibi kavramlarla yakın ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir. Endüstri, strateji ve kaynak kavramları, kurum temelli görüşün kuramsal gelişimini yansıtmaktadır. Firma kavramının yoğunluğu da, örgüt kavramını kullanmayı tercih eden kurumsal kuram yazınından farklılaştığının belirgin bir göstergesidir. Firma performansı, stratejik tercih, rekabet avantajı ve piyasa gibi kavramların da yoğun bir şekilde kullanılıyor olması, görüşün akademik ve pratik amaçlarını yansıtmaktadır. Ana ülke, ev sahibi ülke ve uluslararasılaşma kavramları da, kurum temelli görüşün uluslararası işletmecilik bağlamında yoğun bir şekilde çalışıldığını göstermektedir.

Şekil 3. Kurumlara İlişkin Yakın Kelime Bulutu

Şekil 4’te sunulan genel kelime bulutu ise kurum temelli görüşün stratejik yönetim, doğrudan yabancı yatırım, çok uluslu işletmeler, kurumsal kuram, entelektüel mülkiyet hakları, inovasyon ve aile işletmeleri gibi kavramlarla ilişkisini göstermekte ve görüşün bu alanlarda da çalışıldığını ortaya koymaktadır.

Şekil 4. Kurumlara İlişkin Genel Kelime Bulutu

Sonuç ve Öneriler

Yapılan kapsamlı yazın taraması, stratejinin üçayağı perspektifinin ve kurum temelli görüşün stratejik yönetim için önemli bir kuramsal araç olduğunu göstermektedir. Yine kurum temelli görüşün, stratejinin üçayağı perspektifinden ayrılmaya başladığı ve başlı başına bir araştırma sahası haline geldiği de yazındaki çalışmalarda açıkça görülmektedir. Nitekim son zamanlarda yazında kaynak ve endüstri temelli görüşler gibi başlı başına bir kuramsal araç olarak ele alınan (Han vd., 2018; Lamb ve Roundy, 2018; Peng vd., 2018; Yaprak vd., 2018; Zhang vd., 2017; Maksimov vd., 2017; Monticelli vd., 2017; Stoian ve Mohr, 2016) kurum temelli görüşün kuramsal olarak bu potansiyeli taşıdığı anlaşılmaktadır. Diğer bir önemli kuramsal çıkarım ise kurum temelli görüşün, kurumsal kuram yazınından farklı terminoloji ve argümanlarının ortaya çıkardığıdır. Bir örgüt kuramı olan kurumsal kuramın stratejik yönetim alanındaki tartışmalara dahil edilmesine yönelik bir çabanın ürünü olan kurum temelli görüş, kuramsal arka planını sadece kurumsal kurama değil aynı zamanda kurumsal iktisada da dayandırmaktadır (Peng vd., 2009: 74). Bu yönüyle kurum temelli görüşün kendine özgü metodoloji, jargon ve argümanlarının yavaş yavaş ortaya çıktığı ve görüşün gelişimiyle birlikte daha da zenginleşeceği anlaşılmaktadır.

Çalışma, kuramsal çıkarımlar ile birlikte pratik çıkarımlar da sunmaktadır. Yazında incelenen çalışmalar, örgütlerin strateji ve performanslarının yalnızca sahip oldukları kaynak ve yetenekler ile rekabetçi konumlarına değil aynı zamanda gömülü oldukları kurumsal çevreye de bağlı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda yöneticiler sadece örgüt kaynaklarına ve rakiplerine karşı konumlarına odaklanmamalı, faaliyetlerini sınırlandıran ya da şekillendiren formel ve informel kurumsal yapıları da dikkate almalıdır. Söz konusu formel kurumsal yapılar; ulusal ve uluslararası nitelikteki yasa ve yönetmelikleri, informel kurumsal yapılar ise normatif kurallar ile toplumsal nitelikteki kültürel-bilişsel öğeleri ifade etmektedir (Peng vd., 2009). Formel ve informel kurumların kısıtlayıcı rolünün yanında kolaylaştırıcı ve destekleyici rolünün de olduğu (Martin, 2014: 60; Scott, 2008) göz ardı edilmemelidir. Bu çerçevede yöneticiler, kurumsal yapıları anlamalı, kurumların engelleyici ve kısıtlayıcı yönleri ile destekleyici ve kolaylaştırıcı yönleri üzerine yoğunlaşmalıdır. Kurumların örgütler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkisi yalnızca ticari işletmeler ile sınırlı olmayıp kamu ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşları da kapsamaktadır. Nitekim Peng (2002) de organizasyonlar ile kurumlar arasında dinamik bir etkileşimi ifade etmektedir.

Sonuç olarak çalışma kurum temelli görüşün ulusal yazında tartışılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yükselen bir ekonomi olarak kurumsal gelişimini sürdüren ülkemizde, yönetim ve organizasyon disiplinin kurumsal çevreye dair incelemelerini derinleştirilmesi gerekmektedir. Kurum temelli görüş bu incelemeler için önemli argümanlar sunmaktadır.

Extended Summary

Aim of Study

The aim of this study is to examine theoretically institution-based view and strategy tripod perspective that has gained an important place in the international literature as of 2000. The institution-based view emerged conceptually with Peng's work in 2000 and it is complementary to the resource-based view and positioning school for explaining the firm strategy and performance. It has been determined that institution-based view has to be discussed in national literature. So, the view has potential to enrich the debates in strategic management literature.

Study's Stages

The study was carried out in two stages. In the first stage, a comprehensive review has been done on the literature starting from 2000 to today. At this stage a literature review about the development of view in the strategic management literature was conducted. In the second stage, all papers in the institution-based view literature have been analyzed and evaluated in terms of theoretical contribution. Finally the strategy tripod perspective and institution-based view are conceptually discussed.

Tools and Programs

Social Science Index and other databases were used to access to paper. VOSviewer analysis tool was used to perform word cloud visualization.

Conclusion

Extensive literature review depicts that both strategy tripod perspective and the institution-based view are an important tool for strategic management. It is also clear in the studies in the literature that the institution-based view has begun to separate from the strategy tripod perspective and has become a fruitful research field. Another important theoretical implication is that the institution-based view reveals terminology and arguments different from the institutional theory. Finally, the study also demonstrates the need to discuss the institution-based view in the national literature. In our country, while institutional development is continuing, strategy researches should address to analysis the institutional environment for in-depth understanding of overall factors influencing the firm strategy.

Kaynakça

Kitaplar

- Ingram, P. ve Silverman, B. S. (2002). Introduction: The New Institutionalism in Strategic Management. in (Paul Ingram ve Brian S. Silverman Eds.) *The New Institutionalism in Strategic Management*, Elsevier.
- North, D. C., (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, USA.

- Peng, M. W. (2009). *Global Strategy*, (2nd ed.). Cincinnati, OH: South–Western Cengage Learning.
- Porter, M. (1980). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*, Free Press, New York.
- Scott, W. R. (2005). Institutional theory: Contributing to a theoretical research program. In K. G. Smith and M. A. Hitt (Eds.), *Great minds in management: The process of theory development*, Oxford: Oxford University Press.

Makaleler

- Ahmed, F. U. & Brennan, L., (2019). An institution-based view of firms' early internationalization: Effectiveness of national export promotion policies, *International Marketing Review*, 36(6), 911-954.
- Ahn, M. J. & York, A. S. (2011). Resource–based and institution–based approaches to biotechnology industry development in Malaysia. *Asia Pacific Journal of Management*, 28(2), 257–275.
- Ahuja, G. & Yayavaram, S. (2011). Explaining influence rents: The case for an Institutions–Based View of strategy. *Organization Science*, 22, 1631–1652.
- Bağış, M. & Hızıroğlu, M. (2017). Stratejinin Kaynaklara Dayalı Yaklaşımına Yönelik Eleştirilere Dair Kategorik Bir İnceleme. *Yorum–Yönetim–Yöntem Uluslararası Yönetim–Ekonomi ve Felsefe Dergisi*, 5(1), 1–27.
- Banalieva, E. R. (2014). Embracing the second best? Synchronization of reform speeds, excess high discretion slack, and performance of transition economy firms. *Global Strategy Journal*, 4(2), 104–126.
- Banalieva, E. R., Eddleston, K. A. & Thomas M. Zellweger, (2015). When do family firms have an advantage in transitioning economies? Toward a dynamic institution–based view. *Strategic Management Journal*, 36, 1358–1377.
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 998–120.
- Cruz, L. B., Boehe, D. M. & Ogasavara, M. H. (2015). CSR–based differentiation strategy of export firms from developing countries: An exploratory study of the strategy tripod. *Business & Society*, 54(6), 723–762.
- Eryılmaz, M., (2004). Stratejik seçim ve kurumsalcı bakış açılarının birlikteliği üzerine eğitim sektöründe bir araştırma, *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 25-48.

- Ferreira, M. P., Li, D. & Suk, J. Y. (2009). Foreign entry strategies: Strategic adaptation to various facets of the institutional environments. *Development and Society*, 38(1), 27–55.
- Gao, G. Y., Murray, J. Y., Kotabe, M. & Lu, J. (2010). A "strategy tripod" perspective on export behaviors: Evidence from domestic and foreign firms based in an emerging economy. *Journal of International Business Studies*, 41(3), 377–396.
- Gao, Q, Li, Z. & Huang, X., (2019). How EMNEs choose location for strategic asset seeking in internationalization? Based on strategy tripod framework, *Chinese Management Studies*, 13(3), 687-705.
- Garrido, E., Gomez, J., Maicas, J. P. & Orcos, R. (2014). The institution–based view of strategy: How to measure it? *BRQ Business Research Quarterly*, 17(2), 82–101.
- Gaur, A. S., Kumar, V. & Singh, D. (2014). Institutions, resources, and internationalization of emerging economy firms. *Journal of World Business*, 49(1), 12–20.
- Han, X., Liu, X., Xia, T. & Gao, L. (2018). Home–country government support, interstate relations and the subsidiary performance of emerging market multinational enterprises. *Journal of Business Research*, 93, 160-172.
- Hawawini, G., Subramanian, V. & Verdin, P. (2003). Is performance driven by industry-or firm-specific factors? A new look at the evidence. *Strategic Management Journal*, 24(1), 1–16.
- Hoskisson, R. E., Hitt, M. A., Wan W. P. & Yiu, D. (1999). Theory and research in strategic management: Swings of a pendulum. *Journal of Management*, 25(3), 417–456.
- Ju, M., Zhao, H. & Wang, T. (2014). The boundary conditions of export relational governance: A “strategy tripod” perspective. *Journal of International Marketing*, 22(2), 89–106.
- Ketteni, E & Kottaridi, C., (2019). The impact of regulations on the FDI-growth nexus within the institution-based view: A nonlinear specification with varying coefficients, *International Business Review*, 28, 415–427.
- Kim, H., Kim, H. & Hoskisson, R. E. (2010). Does market–oriented institutional change in an emerging economy make business–group affiliated multinationals perform better? An institution–based view. *Journal of International Business Studies*, 41(7), 1141–1160.

- Kostova, T. & Hult, T. M. (2016). Meyer and Peng's 2005 article as a foundation for an expanded and refined international business research agenda: Context, organizations, and theories. *Journal of International Business Studies*, 47, 23–32.
- Krull, E., Smith, P. & Ge, G. L. (2012). The internationalization of engineering consulting from a strategy tripod perspective. *The Service Industries Journal*, 32(7), 1097–1119.
- Lamb, N. H. & Roundy, P. T. (2018). Institutional, stakeholder, and cultural influences on corporate social performance: An institution-based view. *International Journal of Comparative Management*, 1(1), 4–18.
- Lee, M., Yin, X., Lee, S. Weng, D. H. & Peng, M. (2015). The impact of home country institutions on new venture export: Examining new ventures in transition economies. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 11, 823–848.
- Lien, Y. C., Teng, C. C. & Li, S. (2016). Institutional reforms and the effects of family control on corporate governance. *Family Business Review*, 29(2), 174–188.
- Liu, W., Yang, H. & Zhang, G. (2012). Does family business excel in firm performance? An institution-based view. *Asia Pacific Journal of Management*, 29(4), 965–987.
- Mahlich, J. C., (2010). Patents and performance in the Japanese pharmaceutical industry: An institution-based view. *Asia Pacific Journal of Management*, 27, 99–113.
- Maksimov, V., Wang, S. L. & Yadong L. (2017). Institutional imprinting, entrepreneurial agency, and private firm innovation in transition economies. *Journal of World Business*, 52(6), 854–865.
- Martin, L. Á. G., Madhok, A. & Sánchez, Á. M. (2014). The evolution of strategic management research: Recent trends and current directions. *BRQ Business Research Quarterly*, 17(2), 69–76.
- Martin, X. (2014). Institutional Advantage. *Global Strategy Journal*, 4, 55–69.
- Meyer, K. E. & Peng, M. W. (2005). Probing theoretically into Central and Eastern Europe: Transactions, resources, and institutions. *Journal of International Business Studies*, 36, 600–621.

- Meyer, K. E., Estrin, S., Bhaumik S. K. & Peng, M. W. (2009). Institutions, resources, and entry strategies in emerging economies. *Strategic Management Journal*, 30(1), 61–80.
- Meyer, K. E. & Peng, M. W. (2016). Theoretical foundations of emerging economy business research. *Journal of International Business Studies*, 47, 3–22.
- Monticelli, J. M., Calixto, C. V. Vasconcellos, S. L. & Garrido, I. L. (2017). The influence of formal institutions on the internationalization of companies in an emerging country. *Review of Business Management*, 19(65), 358-374.
- Ngo, V. D., Janssen, F., Leonidou, L. C. & Christodoulides, P. (2016). Domestic institutional attributes as drivers of export performance in an emerging and transition economy. *Journal of Business Research*, 69(8), 2911–2922.
- Nguyen, T. V., Le, N. T. B. & Bryant, S. E. (2013). Sub-national institutions, firm strategies, and firm performance: A multilevel study of private manufacturing firms in Vietnam. *Journal of World Business*, 48(1), 68–76.
- Oliver, C., (1991). Strategic Responses to Institutional Processes. *Academy of Management*, 16(1), 145–179.
- Oliver, C., (1997a). Sustainable Competitive Advantage: Combining Institutional and Resource-Based Views. *Strategic Management Journal*, 18(9), 697–713.
- Oliver, C., (1997b). The Influence of Institutional and Task Environment Relationships on Organizational Performance: The Canadian Construction Industry. *Journal of Management Studies*, 34(1), 99–124.
- Peng, M. W. & Heath, P. S. (1996). The Growth of the Firm in Planned Economies in Transition: Institutions, Organizations, and Strategic Choice. *Academy of Management*, 21(2), 492–528.
- Peng, M. W. (2002). Towards an institution-based view of business strategy. *Asia Pacific Journal of Management*, 19, 251–267.
- Peng, M. W., Wang, D. Y. L. & Jiang, Y. (2008). An institution-based view of international business strategy: A focus on emerging economies. *Journal of International Business Studies*, 39, 920-936.
- Peng, M. W., Sun, S. L., Pinkham, B. & Chen, H. (2009). The institution-based view as a third leg for a strategy tripod. *Academy of Management Perspectives*, 23(3), 63–81.
- Peng, M. W. (2014). New research directions in the institution-based view. *Multidisciplinary Insights from New AIB Fellows*, (Research in Global Strategic Management, Emerald Group Publishing Limited), 16, 59-78.

- Peng, M. W., Sun, W., Vlas, C., Minichilli, A. & Corbetta, G. (2018). An institution-based view of large family firms: A recap and overview. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 42(2), 187 – 205.
- Ruef, M. & Scott, W. R. (1998). A multidimensional model of organizational legitimacy: Hospital survival in changing institutional environments. *Administrative Science Quarterly*, 43(4), 877–904.
- Scott, W. R. (2003). Institutional carriers: Reviewing modes of transporting ideas over time and space and considering their consequences. *Industrial and Corporate Change*, 12(4), 879–894.
- Shinkle, G. A. & Kriauciunas, A. P. (2010). Institutions, size and age in transition economies: Implications for export growth. *Journal of International Business Studies*, 41, 267–286.
- Steidlmeier, P., (1993). Institutional Approaches in Strategic Management. *Journal of Economic Issues*, 27(1), 189–211.
- Stoian, C. & Mohr, A. (2016). Outward foreign direct investment from emerging economies: Escaping home country regulative voids. *International Business Review*, 25(5), 1124–1135.
- Su, Z., Peng, M. W. & Xie, E. (2015). A strategy tripod perspective on knowledge creation capability. *British Journal of Management*, 27, 58-76.
- Sun, S. L., Peng, M. W., Lee, R. P. & Tan, W. (2015). Institutional open access at home and outward internationalization. *Journal of World Business*, 50(1), 234–246.
- Taş, A. & Cevrioğlu, E. (2015). Stratejik yönetimin temel sorularına kurumsalcı perspektiften bakış: Kurumsal temelli görüşün argümanları stratejik yönetim disiplini için ne anlam ifade ediyor? *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 397–415.
- Thome, K. M. & Medeiros, J. J. (2016). Drivers of successful international business strategy. *International Journal of Emerging Markets*, 11(1), 89 – 110.
- Vecchi, A., Piana, B. D. & Vivacqua, E. (2015). An institutional-based view of innovation—an explorative comparison of business groups in China and India. *International Journal of Innovation Management*, 19(5), 1-30.
- Wang, Y., Cao, W., Zhou, Z. & Ning, L. (2013). Does external technology acquisition determine export performance? Evidence from Chinese manufacturing firms. *International Business Review*, 22, 1079–1091.

- Xie, Y. H., Zhao, H. J., Xie, Q. J. & Arnold, M. (2011). On the determinants of post-entry strategic positioning of foreign firms in a host market: A “strategy tripod” perspective. *International Business Review*, 20(4), 477–490.
- Yamakawa, Y., Peng, M. W. & Deeds, D. L. (2008). What drives new ventures to internationalize from emerging to developed economies? *Entrepreneurship Theory and Practice*, 32(1), 59–82.
- Yaprak, A., Yosun, T. & Cetindamar, D. (2018). The influence of firm-specific and country-specific advantages in the internationalization of emerging market firms: Evidence from Turkey. *International Business Review*, 27(1), 198–207.
- Young, M. N., Tsai, T., Wang X., Liu, S. & Ahlstrom, D. (2014). Strategy in emerging economies and the theory of the firm. *Asia Pacific Journal of Management*, 31, 331–354.
- Zhang, S., Wang, Z., Zhao, X. & Zhang, M. (2017). Effects of institutional support on innovation and performance: Roles of dysfunctional competition. *Industrial Management & Data Systems*, 11(1), 50–67.
- Zhou, J. W. L. & Tang, Y. (2016). The value of institutional shareholders: Evidence from cross-border acquisitions by Chinese listed firms. *Management Decision*, 54(1), 44 – 65.